

SPOŁECZNE PODŁOŻE TWORZENIA STRUKTUR ORGANIZACYJNYCH DIECEZJI ŁĘCKIEJ

Wstęp

Po dziesięciu latach funkcjonowania Diecezji Łęckiej można mówić o jej wzorcowym rozwoju organizacyjnym i dynamizmie funkcjonalnym. Fenomen aktywności powstałej 25 marca 1992 roku naszej diecezji ujawnił się przede wszystkim w dynamice tworzenia niezbędnych dla jej funkcjonowania struktur kościelnych oraz w integracji społecznej w wymiarze normatywnym, komunikacyjnym i funkcjonalnym¹

Integracja normatywna przejawiała się w zgodnej akceptacji decyzji bulli papieskiej powołującej diecezję i to zarówno przez kapłanów dawnej diecezji łomżyńskiej i warmińskiej, oraz przez wiernych świeckich. Integracja komunikacyjna przejawiała się w autentycznych kontaktach osobowych pomiędzy biskupami a kapłanami, pomiędzy kapłanami obu połączonych części Diecezji Łęckiej oraz pomiędzy laikatem a kapłanami. Urzędnicy kurii (początkowo nieliczni) traktowali swoją pracę jako służbę. Integracja funkcjonalna polegała na wzajemnej wymianie doświadczeń duszpasterskich, na zharmonizowaniu działań i kierowaniu się przez władzę diecezjalną kryteriami kompetencji przy nominacjach personalnych.

Po dziesięciu latach można podjąć się analizy tego zjawiska nie tylko poprzez opis kronikarski, lecz również przy stosowaniu odpowiednich metod socjologicznych, polegających min na szukaniu uwarunkowań społecznych tych dokonań, ich podłoża przyczynowego oraz przebiegu i skutków. Takie funkcje socjologii przypisywał jeden z jej klasyków – Max Weber²

Podjmując się tego zadania autor jest przeświadczony o konieczności ukazania licznych dokonań w zakresie organizacji struktur diecezjalnych, ponieważ one pozwalają postawić pytanie o podłoża przyczynowe.

¹ Por. J. Turowski, *Socjologia – małe grupy społeczne*, Lublin 1993, s. 130 – 152.

² Por. Cz. Strzeszewski, *Katolicka nauka społeczna*, Lublin, 1994, s. 29.

W punkcie pierwszym niniejszego opracowania przedstawimy dynamikę powstawania struktur organizacyjnych Diecezji Ełckiej według typowych standardów kanonicznych każdej diecezji, w drugim zajmiemy się tworzeniem i rozwojem diecezjalnych instytucji uczelnianych, a w trzecim podejmiemy się próby odnalezienia podłoża przyczynowego tych dokonań.

W opracowaniu posłużono się materiałami z Archiwum Kurii Biskupiej Diecezji Ełckiej, Ełckiego Wyższego Seminarium Duchownego, Diecezjalnego Kolegium Teologicznego w Ełku i filii w Suwałkach. Dokonano przeglądu artykułów w miesięczniku *Martyria*, która na bieżąco opisywała zachodzące zmiany w diecezji. Ważne były również wspomnienia świadków czasów tworzenia diecezji oraz osobiste przemyślenia autora, dla którego historia Diecezji Ełckiej stanowi znaczącą część jego życiorysu. Warto tu wymienić jeszcze dwie prace magisterskie dotyczące dziesięciolecia Diecezji Ełckiej, pisane pod kierunkiem autora niniejszej pracy.

1. Tworzenie nowych struktur organizacyjnych Diecezji Ełckiej w latach 1992 – 1999

Górna granica tworzenia struktur ustalona została na rok 1999, gdyż tego roku 8 czerwca miała miejsce historyczna wizyta papieska Jana Pawła II w Ełku, a w Diecezji Ełckiej łącznie z odpoczynkiem na Wigrach, Ojciec Święty przebywał do 10 czerwca.

Pobyt Ojca Świętego jest pewną cezurą w dynamice organizacyjnej, ponieważ temu wydarzeniu były podporządkowywane liczne działania w zakresie organizacji struktur diecezjalnych, ponieważ już od 1993 roku Biskup Ełcki Wojciech Ziemia podjął starania zmierzające do umieszczenia Ełku w kalendarium wizyt Ojca Świętego do Polski. We wrześniu tego roku dotarła do Rzymu pielgrzymka Diecezji Ełckiej z Biskupem Wojciechem Ziembą i Wojewodą Suwalskim Cezarym Cieślukowskim, jako czterdziestoosobowa delegacja diecezjan, aby podziękować Ojcu Świętemu za utworzenie diecezji z zamiarem zaproszenia Namiestnika Chrystusowego do złożenia wizyty w Ełku. Delegację przyjął osobiście sam papież³ Był to początek przygotowań, które po ponad sześciu latach zakończyły się wspomnianą pielgrzymką papieską.

Był to czas tworzenia bazy materialnej diecezji dla funkcjonowania koniecznych urzędów kurialnych, które wspomagają Biskupa Ordynariusza w wypełnianiu jego posłannictwa.

Według Katechizmu Kościoła Katolickiego Biskup Diecezjalny jako Wikariusz Chrystusowy pełni misję pasterską w powierzonym mu kościele

³ Por. W. Lewczuk, Delegacja Diecezji Ełckiej u Ojca Świętego, *Martyria* 11(32) 1993 s. 1 n.

partykularnym⁴ Tym Kościołem biskup kieruje przy pomocy kolegium prezbiterów i pracowników kurii. Do realizowania tego celu potrzebne są pomieszczenia biurowo – administracyjne.

a) Tworzenie pomieszczeń urzędowych Kurii Biskupiej

W 1992 roku Kuria Biskupia rozpoczęła swoją działalność na plebanii przy parafii św. Wojciecha w Ełku, mając do dyspozycji jedno pomieszczenie z kancelarią ogólną na parterze i drugie na poddaszu z przeznaczeniem na wydział nauczania chrześcijańskiego. Do tego celu były wykorzystane sale katechetyczne, ponieważ lekcje religii już od 1990 r. powróciły do szkół. Od 1993 roku Ełcka Kuria Diecezjalna kontynuowała swoje funkcjonowanie w budynku przy ul. 3 Maja 10, który Urząd Miasta sprzedał Kościołowi Ełkiemu za przysłowiową złotówkę.

Był to znaczny sukces nowej diecezji, aczkolwiek stan tego budynku wymagał poważnego remontu, o konieczności którego informował miesięcznik *Martyria* w styczniu 1993 r. Można tam m.in. wyczytać: „Stan tego dość przestrzennego budynku wymaga gruntownego remontu. Stał on jakiś czas jakby bezpieczny i ulegał niszczeniu z powodu braku ogrzewania oraz dewastacji przez ludzi....Można tylko dodać, że władze miasta, przekazując budynek na rzecz Kurii Biskupiej i Ksiądz Biskup – przyjmując, uratowali miasto przed perspektywą szpetnej ruiny w jego centrum”⁵

Już od stycznia 1993 roku w tym budynku mieściły się biura następujących urzędów kurialnych: Kolegium Teologicznego, Wydziału Nauki Chrześcijańskiej i redakcji miesięcznika *Martyria*. Od grudnia 1992 zamieszkał tam ks. Marian Szczęsny w charakterze lokatora i dozorca. W lipcu i sierpniu 1993 roku mieszkanie jego było trzykrotnie okradane. Jesienią tegoż roku do wyremontowanych pomieszczeń budynku przy ul. 3 Maja przeniesiono pozostałe urzędy kurialne diecezji i zakwaterowało się dalszych dwóch księży, pracowników Kurii Biskupiej. W tych okolicznościach ustały napady rabunkowe nieznanymi sprawców.

Okazało się z czasem, że pomieszczenia przy ul. 3 Maja są niewystarczające i mało funkcjonalne z wielu względów. Otóż budynek ten niegdyś służył jako internat dla uczniów szkół zawodowych i tych pomieszczeń nie dało się dostosować do funkcjonowania urzędów kurialnych. Dalszym też zamiarem władz diecezjalnych było tworzenie ośrodków szkolno – akademickich, organizowanie naukowych sympozjów i konferencji o charakterze międzynarodowym. Również zamieszkiwanie księży biskupów nie na swoim, budziły refleksje nad podjęciem zadania budowy nowego domu.

⁴ Por. KKK 1560.

⁵ *Martyria*, styczeń 1993 nr 1 (22), s.12.

Tymczasem wizyta Ojca Świętego w Ełku stawała się coraz bardziej realna, a zwłaszcza po kolejnym wyjeździe do Rzymu delegacji diecezjalnej w lipcu 1997 z Biskupem Ełckim Wojciechem Ziembą. Delegacja ponowiła swoje zaproszenie, a Ojciec Święty po celebrze Mszy św. w ogrodach Watykanu, robiąc zdjęcie z delegacją, powiedział: „Lipcowy upał – w sam raz na Wigry”⁶

Pod wpływem tych czynników Biskup Ełcki wraz z gronem swoich współpracowników rozpoczął proces rozpoznawania możliwości budowy nowego domu z pomieszczeniami dla kurii i mieszkaniami księży biskupów. Przy planowaniu budowy należało uwzględnić sale konferencyjne i miejsce przyjęcia Ojca Świętego. Zdecydowaną aprobatę wobec tych zamiarów wyrazili księża dziekani i inni kapłani diecezji ełckiej. Decyzję o budowie podjęto jesienią 1997 roku, a prace budowlane rozpoczęto w czerwcu 1998 od budowy dziewięciu garaży, które służyły jako zaplecze magazynowe budynku nazwanego Centrum Pastoralno – Administracyjne Diecezji Ełckiej. Prace związane z wykopami pod ławy i fundamenty rozpoczęto w lipcu 1998 r. Budynek ten wraz z piwnicami posiada ponad 4.000 m² powierzchni użytkowej. W maju 1999 roku elewacja i parter budynku były gotowe i przyjęto tam 8 czerwca Ojca Świętego Jana Pawła II wraz z delegacją watykańską i świtą papieską.

Należy zauważyć, że koszt całkowitej budowy tego domu był niższy od sumy kosztorysowej stanu surowego. Stało się to dzięki licznym pracom społecznym i nadzorowi ekonoma diecezjalnego oraz wspomagającego go ks. Władysława Łady.

Na Święta Wielkanocne roku 2000 do Centrum Pastoralno – Administracyjnego położonego przy Ełckiej katedrze, Plac Katedralny I w Ełku przeniesiono wszystkie urzędy kurialne, poza Biurem Kolegium Teologicznym i Sądem Biskupim. Księża biskupi wprowadzili się już do własnych pomieszczeń.

W tej sytuacji Kuria Biskupia w Ełku po siedmiu latach istnienia dysponowała już dwoma budynkami mieszkalno – administracyjnymi, nie licząc gmachu Wyższego Seminarium Duchownego, o którym będzie mowa w następnym rozdziale.

b) Tworzenie struktur organizacyjnych diecezji

Ojciec Święty Jan Paweł II powołując do życia nowe diecezje w Polsce zamianował jednocześnie nowych biskupów. W Diecezji Ełckiej Biskupem Ordynariuszem został dotychczasowy biskup Pomocniczy Diecezji

⁶ M. Szczęsny, Z pielgrzymki do Rzymu, *Martyria*, wrzesień 1997 nr 8 (77), s. 24.

Warmińskiej Wojciech Ziemba, a Biskupem Pomocniczym Edward Samsel – dotychczas pracujący na tym samym stanowisku w Diecezji Łomżyńskiej. Dalsza organizacja diecezji należała już do obowiązków i kompetencji Biskupa Ełckiego, który podzielił się tymi kompetencjami z Biskupem Pomocniczym mianując Go Wikariuszem Generalnym. Już w 1992 r. Biskup Ełcki mianował ks. Włodzimierza Wielgata drugim Wikariuszem Generalnym Diecezji Ełckiej.

Kanclerzem Kurii Biskupiej został ks. Kazimierz Łatak, kapłan z Zakonu Księży Kanoników Regularnych Laterańskich. Biskup Ełcki już w 1992 roku utworzył wszystkie przewidziane prawem agendy kurialne: Wydział Duszpasterstwa Ogólnego, Wydział Nauczania Chrześcijańskiego oraz Sąd Biskupi. Powołał też do istnienia poszczególne referaty duszpasterstwa szczegółowego, m.in. Caritas Diecezji Ełckiej.

Utworzono też Ełcką Kapitułę Katedralną z liczbą 12 kanoników gremialnych i 12 kanoników honorowych. Uzupełniono nowymi nominacjami zastane kapituły kolegiackie w Gołdapi i w Sejnach.

c) Zmiany w strukturach dekanalnych i parafialnych

25 marca 1992 roku na mocy decyzji Stolicy Apostolskiej w skład nowoutworzonej Diecezji Ełckiej weszło osiem dekanatów z Diecezji Warmińskiej (Biała Piska, Ełk, Giżycko, Gołdap, Mikołajki Mazurskie, Olecko, Pisz, Węgorzewo) i pięć dekanatów z Diecezji Łomżyńskiej (Augustów Wschód, Augustów Zachód, Sejny, Suwałki – Południe, Suwałki Północ) oraz następujące parafie z dekanatu Grajewo: Pruska, Rajgród i Rydzewo. Biskup Ełcki utworzył następne nowe dekanaty: w Filipowie, w Rajgrodzie, w Giżycku oraz jeszcze jeden w Suwałkach i dwa w Ełku. W tej sytuacji w roku 1999 w Diecezji Ełckiej było 19 dekanatów⁷

Nowopowstała diecezja wymagała reorganizacji sieci ośrodków parafialnych. Statystyki zaludnienia i odległości wiernych od ośrodków kultu stawały bezlitosne wymagania względem nowych władz diecezjalnych. Statystyczna parafia Diecezji Ełckiej z części łomżyńskiej w 1992 r. liczyła 4 250 mieszkańców, a z części warmińskiej 3.700 mieszkańców. Natomiast statystycznie na jednego kapłana w części warmińskiej przypadało 2 894 mieszkańców, a w części łomżyńskiej 2 000 mieszkańców. Diecezja Ełcka posiada powierzchnię ok. 11.000 km², a więc należy pod względem terytorialnym do największych diecezji w Polsce. Statystyczna parafia w 1992 r. obejmowała 79 km², a na statystycznego kapłana przypadało 55,3 km². Ta sytuacja w sposób naturalny ukazywała problem poważnych odległości od

⁷ Por. Schematyzm Diecezji Ełckiej 1999.

punktu kultu i budziła refleksje nad potrzebą nowego podziału niektórych parafii lub przynajmniej budowy kaplic dojazdowych⁸

W chwili powstania w Diecezji Ełckiej było 129 parafii (w tym jeden samodzielny ośrodek duszpasterski p. w. Chrystusa Króla w Suwałkach). W 1999 w Diecezji Ełckiej było 147 parafii i trzy Samodzielne Ośrodki Duszpasterskie. Z tego wynika, że przez okres siedmiu lat powstało w Diecezji Ełckiej 21 nowych parafii. Był to jednocześnie okres intensywnej budowy świątyń i domów parafialnych. Czas ten zmienił panoramę i krajobraz naszych miast i wiosek. Na turystycznych trasach Mazur i Suwalszczyzny stoją świątynie, takie jak w Sędkach i w Żarnowie na trasie Ełk – Augustów. Miasta takie jak Suwałki, Ełk, Augustów, Giżycko i inne, z wysoko wzniesionymi wieżami kościołów, świadczą o wzroście kultu Bożego.

Należy podkreślić fakt społecznej akceptacji dla zmian w strukturach parafialnych wyrażający się w aprobacie przez wiernych i kapłanów. W tym względzie zaistniały jedynie wyjątki w parafii Rajgród, gdzie wierni przy kaplicy filialnej w Łabętniku nie zaaprobowali przyłączenia ich do parafii w Borzymach i parafianie ze wsi Jezioraki z parafii Bargłówek, którzy nie zaaprobowali ani budowy kaplicy, a tym bardziej przyłączenia ich do parafii Żarnowo. W obu wypadkach logikę organizacyjną zwyciężyła tradycja.

d) I Synod Diecezji Ełckiej

18 maja 1997 roku na dorocznym odpuszczeniu w sanktuarium Matki Bożej w Studzienicznej Biskup Ełcki Wojciech Ziemia zapowiedział zwołanie pierwszego Synodu Diecezji Ełckiej, a następnie odpowiednim dekretem go powołał.

Biskup Ełcki mianował Sekretarzem Generalnym I Synodu Diecezji Ełckiej ks. prof. dr hab. Edmunda Przekopa, który kierował pracami synodu przy pomocy trzynastu przewodniczących poszczególnych komisji. Synod zakończył się dnia 8 czerwca 1999 roku, a na ręce Ojca Świętego Jana Pawła II podczas Jego wizyty w Ełku złożył Księgę Statutów I Synodu Diecezji Ełckiej ks. prof. Edmund Przekop.

Kuria Biskupia Diecezji Ełckiej wydała drukiem księgę statutów synodalnych wraz z pełną dokumentacją obrad. Wielki wkład włożony w wydanie tej księgi mają ks. Tomasz Ratajczak CRL i ks. Marian Salamon.

⁸ Por. W. Ziemia, *Struktura Diecezji Ełckiej w chwili powstania*, w: *Przeszłość natchnieniem dla teraźniejszości – symposium historyczne i świętowojeckowe Ełk 20 – 22 kwietnia 1994*, Ełk 1996, s.12nn.

2. Tworzenie i rozwój diecezjalnych instytucji uczelnianych

Kościół Katolicki zarówno w przeszłości jak i obecnie przykłada wielką wagę do potrzeby rozwoju nauki. Kodeks Prawa Kanonicznego tę potrzebę wręcz nakazuje. W kanonie 821 czytamy: Konferencja Episkopatu oraz biskup diecezjalny mają zatroszczyć się o to, ażeby tam gdzie to możliwe, zakładać wyższe instytuty wiedzy religijnej, w których mianowicie wykładanoby dyscypliny teologiczne oraz inne związane z kulturą chrześcijańską.

O potrzebie powoływania uczelnianych instytucji kościelnych mówią dokumenty Stolicy Apostolskiej, Magisterium Kościoła, a w szczególności Konstytucja Apostolska Ojca Świętego Jana Pawła II O uniwersytetach katolickich z 15 sierpnia 1990 r. Również Deklaracja Soboru Watykańskiego II O chrześcijańskim wychowaniu wyraźnie podkreśla potrzebę tworzenia szkół katolickich na różnych poziomach wiedzy.

a) Zastane w 1992 r. teologiczne instytucje uczelniane

Diecezja Ełcka w 1992 roku na swoim terytorium zastała instytucje uczelniane w dwóch miastach: w Ełku i w Suwałkach, które miały już swoje pewne osiągnięcia i tradycje.

W Ełku bowiem od 1984 funkcjonowało Teologiczne Studium Małżeństwa i Rodziny założone przez proboszcza parafii św. Wojciecha w Ełku ks. Józefa Wysockiego, który w 1989 roku otrzymał nominację na Biskupa Pomocniczego Diecezji Warmińskiej. Uczelnia ta wchodziła w strukturę Warmińskiego Instytutu Teologicznego w Olsztynie, a studia na niej trwały cztery lata. Przyczyniła się ona do podwyższenia poziomu kultury i wiedzy religijnej mieszkańców Ełku i okolic. Zainteresowanie Teologicznym Studium Małżeństwa i Rodziny w Ełku przekraczało nawet tereny ówczesnej Diecezji Warmińskiej. W archiwum znajdują się pisma kandydatów na te studia z wielu miejsc, w tym nawet z dawnego województwa płockiego. Studium ukończyło ponad 200 osób⁹

W Suwałkach natomiast teologiczne struktury uczelniane rozwijał ks. Jerzy Zawadzki, który przy parafii św. Aleksandra utworzył trzyletnie studia Instytutu Wyższej Kultury Religijnej przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim i sześćoletnie studia przy powołanym w 1982 roku w Suwałskim Punkcie Konsultacyjnym Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, gdzie studenci mogli zdobywać dyplomy magistra teologii. Bujnie rozwijający swoją działalność ośrodek studiów teologicznych w Suwałkach niestety pozostawił jedynie skrawki dokumentacji po swojej działalności, z której

⁹ Archiwum Diecezjalnego Kolegium Teologicznego w Ełku.

wynika, że do 1988 roku przy Punkcie Konsultacyjnym ATK 42 osoby zdobyły dyplomy magisterskie. Zachowana lista studentów IWKR w Suwałkach z roku 1989 wykazuje nazwiska 153 osób¹⁰

Należy zaznaczyć, że ośrodki studiów teologicznych dla osób świeckich w Suwałkach i w Ełku, działające jeszcze przed powstaniem Diecezji Ełckiej, podniosły w znacznym stopniu poziom teologiczny laikatu i stanowiły bazę dla apostołstwa świeckich, w tym zaplecze przyszłych kadr katechetycznych po powrocie religii do szkół.

Powstanie Diecezji Ełckiej stworzyło nowe i lepsze perspektywy dla rozwoju szkolnictwa teologicznego na tym terenie. Biskup Ełcki celem nadania formy organizacyjnej zastanym i nowoutworzonym uczelniom w dniu 15 września 1992 roku powołał Instytut Teologiczny Diecezji Ełckiej. W skład Instytutu weszło również Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Ełckiej, a w rok później Diecezjalne Kolegium Teologiczne w Ełku i jego filia w Suwałkach, Studium Organistowskie w Suwałkach, Studium Formacji Permanentnej Kapłanów Diecezji Ełckiej i Społeczny Katolicki Uniwersytet Ludowy w Olecku, powołany do istnienia w 1997 roku¹¹

b) Wyższe Seminarium Duchowne w Ełku

Biskup Ełcki Wojciech Ziemba Dekretem z 16 kwietnia 1992 roku powołał do istnienia Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Ełckiej. Przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego należało znaleźć odpowiednie pomieszczenie i zorganizować kadry wychowawców i wykładowców.

Dla potrzeb tej uczelni pozyskano budynek w Ełku, po Studium Medycznym przy ul. Kościuszki 9, który przekazali Wojewoda Suwalski i Urząd Miasta w Ełku. W jego pomieszczeniach 27 września 1992 roku 63 alumnów Wyższego Seminarium Duchownego w Ełku rozpoczęło zajęcia¹² W pierwszej uroczystej inauguracji roku akademickiego dnia 29 października 1992 roku uczestniczyli min Nuncjusz Apostolski w Polsce abp Józef Kowalczyk, Metropolita Warmiński abp Edmund Piszcz, Biskup Łomżyński Juliusz Poetz, Biskup Elbląski Andrzej Śliwiński oraz bp Józef Wysocki z Elbląga i bp Julian Wojtkowski z Olsztyna.

Budynek Wyższego Seminarium Duchownego w Ełku poddano gruntownemu remontowi, a wyposażenie poszczególnych sal wykładowych były sponsorowane przez niektóre dekanaty lub parafie diecezji.

Problem doboru kadr naukowych był trudniejszy niż sam remont pomieszczeń dydaktycznych. W chwili utworzenia diecezja dysponowała

¹⁰ Tamże.

¹¹ Por. Schematyzm Diecezji Ełckiej 1999, s. 70.

¹² *Martyria*, październik 1992 nr 11(20), s. 11.

własną kadrą naukową mając zaledwie czterech doktorów – trzech teologii biblijnej, a wśród nich obaj księża biskupi i ks. Zdzisław Mazur – proboszcz z Pozezdrza i doktor z teologii moralnej: ks. Włodzimierz Wielgat oraz czterech magistrów liencjuszy: ks. Kazimierz Kaczorowski, ks. Marian Szczęsny, ks. Marian Salamon i ks. Zygmunt Kopiczko. Najwyższą rangę stopnia naukowego posiadał ks. Edmund Przekop – profesor zwyczajny prawa kanonicznego.

W tej sytuacji Ełckie WSD było zmuszone do zaproszenia na wykłady profesorów z zewnątrz. W roku akademickim 1992/93 największą pomoc wyświadczyli profesorowie z Łomży przysyłając do pomocy sześciu doktorów, z Białegostoku było ich trzech i z Olsztyna dwóch¹³

Przy seminarium rozpoczęto gromadzenie zbiorów bibliotecznych, opartych początkowo na darowiznach. Z czasem dyrektor biblioteki ks. dr Ryszard Kurek znacznie powiększył księgozbiory poprzez zakupy nowych pozycji i sprowadzanie wielu wartościowych książek z Niemiec, Włoch i Austrii. Sprowadził też wiele duplikatów z Biblioteki Narodowej w Warszawie.

W 1993 roku Biskup Ełcki wyświęcił na prezbiterów 13 diakonów, jako pierwszych absolwentów seminarium ełckiego. Łącznie do roku 2001 święcenia kapłańskie otrzymało 81 wychowanków Wyższego Seminarium Duchownego w Ełku, co stanowi blisko 30% ełckiego prezbiterium¹⁴. Większość z nich zdobyła tytuł magistra teologii.

W czasie dziesięciolecia diecezji 13 wykładowców Wyższego Seminarium Duchownego uzyskało stopień naukowy doktora: Ks. Wojciech Kalinowski, ks. Marian Szczęsny, ks. Roman Szewczyk, ks. Stanisław Józwiak, ks. Stanisław Strękowski, ks. Romuald Zdanis, s. Barbara Pillar, ks. Jerzy Szorc, ks. Jerzy Sikora, ks. Jerzy Fidura, ks. Jan Skorupski. Ks. Andrzej Jaśko, i ks. Wojciech Guzewicz.

W tej sytuacji nie ma już większej potrzeby do korzystania z pomocy kadr naukowych z zewnątrz. W 2002 roku sześciu absolwentów Ełckiego Wyższego Seminarium Duchownego przebywa na studiach stacjonarnych w Lublinie, Warszawie i Rzymie. Część doktorów ośrodka ełckiego finalizuje prace habilitacyjne.

Dziś, z innej niż w kwietniu 1992 r. perspektywy, można myśleć nad sensem i potrzebą tworzenia tej uczelni w Ełku. Uzasadnień jest wiele. Najważniejsze, że alumni przygotowują się do pracy duszpasterskiej dla swojej diecezji u siebie. Natomiast znaczenie społeczne stanowi wzrost

¹³ Por. Z. Golan, Sprawozdanie za pierwsze miesiące istnienia seminarium, Archiwum WSD.

¹⁴ Kapłanów inkardynowanych do Diecezji Ełckiej pracuje 273. Jest 4 kapłanów z innych diecezji i 36 księży zakonnych.

poziomu intelektualnego miejscowego kleru. Seminarium oddziałuje też na otoczenie. Organizowane są liczne sympozja naukowe, na które zapraszane są lokalne elity inteligencji, a nadto działalność naukowo wydawnicza i medialna profesorów seminarium to naturalne elementy oddziaływania na środowisko inteligentkie osób świeckich.

Oddziaływania społeczne WSD na środowisko należy dostrzec w pomocy ubogim, głodnym i bezdomnym. Diecezjalna Caritas rozwija swoją działalność wykorzystując kuchnię seminaryjną dla przygotowania pokarmu głodnym. W godzinach południowych można zobaczyć, czasem nawet kilkadziesiąt osób, przychodzących pod budynek seminaryjny po posiłek. Alumni obsługujący tych ludzi mają niejako praktykę zajęć z pracy charytatywnej.

Ełckie Wyższe Seminarium Duchowne było pierwszą wyższą uczelnią na tym terenie. W 1999 r. w Ełku rozpoczęła działalność Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku, tworząc w tym mieście filię. Następnie w roku 2001 otwarto Centrum Studiów Bałtyckich jako ekspozyturę Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego. W ten sposób Ełk stał się miastem akademickim. Trzeba pamiętać, że w tym dziele Wyższe Seminarium Duchowne w Ełku ma czasowy prymat.

Uwzględniając powyższe dane należy stwierdzić, że powołanie Ełckiego Wyższego Seminarium Duchownego stworzyło w tym mieście centrum oddziaływania naukowo – kulturalnego, przyczyniło się do wzrostu poziomu umysłowego nie tylko duchowieństwa, a również i laikatu, w czym ma również znaczący swój udział Diecezjalne Kolegium Teologiczne w Ełku i jego filia w Suwałkach.

c) Diecezjalne Kolegium Teologiczne w Ełku z filią w Suwałkach

Władze Diecezjalne miały powody do radości zastając działające w Ełku i w Suwałkach struktury wyższych uczelni, które były przeznaczone dla osób świeckich. Wymagały one jednak pewnych modyfikacji, a zwłaszcza mających na celu nadawanie absolwentom uprawnień wynikających z posiadania dyplomu ukończenia studiów.

Przy punkcie Konsultacyjnym ATK w Suwałkach można było uzyskać dyplom magistra teologii, ale takich możliwości nie mieli tamtejsi studenci IWKR, a także studenci Teologicznego Studium Małżeństwa i Rodziny. Celem uzyskania prawa zdobywania przez absolwentów honorowanych przez władze oświatowe dyplomów należało te instytucje włączyć w jakąś strukturę uczelnianą. Samo zaś utworzenie Instytutu Teologicznego Diecezji Ełckiej miało jedynie znaczenie wewnątrzdiecezjalne.

Ważnym aktem prawnym było zawarte porozumienie pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski a Ministerstwem Edukacji Narodowej podpisane 8 czerwca 1993 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii. Stworzyło ono możliwości wynikające z prawa tworzenia przez władze diecezjalne uczelni przygotowujących kadry katechetyczne. Wcześniej – 7 kwietnia 1993 r. Rada Główna Episkopatu Polski wydała wytyczne dla organizacji kolegiów teologicznych.

Na podstawie tych aktów prawnych Biskup Ełcki Wojciech Ziemia Dekretem z dnia 15 września 1993 r. powołał Diecezjalne Kolegium Teologiczne w Ełku i jego filię w Suwałkach. Dyrektorem tego kolegium w Ełku został ks. Marian Szczęsny¹⁵

Osoby studiujące na Teologicznym Studium Małżeństwa i Rodziny oraz na Instytucie Wyższej Kultury Religijnej na mocy dekretu Biskupa Ełckiego kontynuowały studia na Diecezjalnym Kolegium Teologicznym w Ełku i jego filii w Suwałkach, mając perspektywę uzyskania dyplomu kolegium po trzyletnich studiach, a następnie możliwość zdobycia dyplomu magistra teologii po następnych trzech latach studiów teologicznych w ramach ATK.

Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie sprawowała opiekę naukową nad Diecezjalnym Kolegium Teologicznym od jego powstania do 28 sierpnia 2000 roku. Tego bowiem dnia Biskup Ełcki Wojciech Ziemia i Biskup Pomocniczy Edward Samsel podpisali umowę o unifikacji Instytutu Teologicznego Diecezji Ełckiej z Wydziałem Teologii Uniwersytetu Warmińsko Mazurskiego w Olsztynie. Trzeba stwierdzić, że dzięki tej unifikacji Instytut Teologiczny Diecezji Ełckiej otrzymał silne wsparcie instytucjonalne, bowiem studenci duchowni i świeccy stali się automatycznie studentami Wydziału Teologii. Natomiast dotychczas strukturalną więzią Instytutu Teologicznego Diecezji Ełckiej z Uniwersytetem Stefana Kardynała Wyszyńskiego (dawne ATK) był Punkt Konsultacyjny w Suwałkach, który nie przestał funkcjonować nawet po podpisaniu umowy z Uniwersytetem w Olsztynie i pozostawia jak gdyby wolne pole manewru Ełkiemu Instytutowi pomiędzy ośrodkami opieki naukowej Warszawy i Olsztyna.

Z ramienia ATK, a później Uniwersytetu Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie, opiekę naukową nad Diecezjalnym Kolegium Teologicznym w Ełku sprawował ks. prof. dr hab. Lucjan Balter. Troszczył się On o poziom prac magisterskich, nadzorował ich tematykę oraz przeprowadzał ich weryfikację pod kątem metodologicznym. Sprawdzał też uprawnienia i kwalifikacje wykładowców.

¹⁵ Patrz: Archiwum DKT.

W roku 1997 pierwszych 17 absolwentów ATK ośrodka ełckiego uzyskało dyplomy magisterskie. W 2000 roku, już na przemianowanej z ATK na Uniwersytet Stefana Kardynała Wyszyńskiego uczelni, w ośrodku ełckim stopień magistra teologii zdobyło łącznie 116 osób. Na rok 2001 po uzyskaniu dyplomów magisterskich przez 42 studentów z Ełku na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko Mazurskiego w Olsztynie łączna liczba wypromowanych magistrów teologii w ramach Diecezjalnego Kolegium Teologicznego w Ełku wynosiła 157 osób. Warto dodać, że w roku 2002 możliwość uzyskania dyplomu magistra naszego ośrodka posiada 48 osób.

Diecezjalne Kolegium Teologiczne od samego początku spotkało się ze znacznym zainteresowaniem młodzieży pragnącej zdobyć wyższe wykształcenie na miejscu oraz u osób starszych mających ambicje pogłębienia wiedzy teologicznej. W roku akademickim 1993/94 na pierwszy rok studiów przyjęto 84 osoby, na drugim roku było wówczas 15 studentów, a na trzecim 33. Te dwa ostatnie roczniki studentów DKT rekrutowały się z IWKRu i Teologicznego Studium Małżeństwa i Rodziny. Łącznie w pierwszym roku funkcjonowania Diecezjalnego Kolegium Teologicznego w Ełku studiowały już 132 osoby. W roku akademickim 1995/96 w ośrodku ełckim studiowało na sześciu rocznikach ok. 280 osób. Później liczba stopniowo zmniejszała się. Do roku 2000 w Ełku dyplom kolegium po trzyletnich studiach, uprawniający do nauczania religii w szkołach podstawowych, zdobyło 250 osób. Inni podejmowali dalsze studia zmierzając do uzyskania tytułu magistra teologii.

Obecnie już sam dyplom Diecezjalnego Kolegium Teologicznego nie gwarantuje pracy w szkole przy nauczaniu religii. Dodatkowe bowiem trudności wynikają z postępującego niżu demograficznego i dlatego jeżeli takie tendencje się utrzymają, to na przyszłość w naszym kraju nikt nie może być pewny zatrudnienia w szkolnictwie. Możliwość bowiem pracy w tym zawodzie nie będzie zależeć od kwalifikacji nauczycieli, lecz od tego, czy będzie kogo uczyć.

Podobnie jak erygowanie Wyższego Seminarium Duchownego tak też i Diecezjalnego Kolegium Teologicznego, odegrało wielkie znaczenie dla rozwoju nauki teologicznej oraz podniesienia kultury religijnej w diecezji i poza jej granicami. Wystarczy sama wymowa liczb: ponad 450 osób absolwentów Diecezjalnego Kolegium Teologicznego, wśród których niemal połowa z dyplomami magistrów teologii, to dobry zaczyn dla apostołstwa świeckich i rozkwitu wiosny laikatu w diecezji.

W promowaniu prac magisterskich największe zasługi posiada s. dr Barbara Pillar, która w ramach DKT wypromowała 41 magistrów teologii. Drugi w tym rankingu jest ks. dr Zdzisław Mazur, promotor 35 prac magisterskich, a następnie ks. dr Marian Szczęśny - 19, ks. dr Ryszard Kurek

14, ks. Zdzisław Golan - 13 i księży Roman Forycki oraz Kazimierz Łatak po 12.

d) Społeczny Katolicki Uniwersytet Ludowy

Społeczny Katolicki Uniwersytet Ludowy w Olecku powstał w wyniku porozumienia Biskupa Ełckiego z Wojewodą Suwalskim 22 października 1997 roku. Działalność swoją zainaugurował 6 grudnia 1997 roku. Pracami jego kierują ks. Zygmunt Kopiczko i ks. Edmund Łagód.

Wśród słuchaczy przeważają rolnicy, ale są również i osoby z innych zawodów. Dla kandydatów na te studia nie określono wieku. Celem Uniwersytetu jest promowanie kultury ludowej i religijnej zgodnej z tradycją polskiej wsi. Słuchacze mają możliwość zapoznać się z historią Kościoła, Polski i regionu, a także poznać problematykę samorządową i związaną z wiedzą rolniczą.

Studiującym na SKULu organizuje się pielgrzymki do miejsc świętych w kraju i do Wilna. Pielgrzymki te mają znaczenie religijne, krajoznawcze i integracyjne.

Słuchaczy SKUL u w I grupie lat 1997 – 2000 było 38, w II grupie lat 1998 – 2001 - 19 i w III grupie od 2001 roku jest ich 20.

e) Studium Organistowskie w Suwałkach

Kościół w swojej tradycji okazywał wielki szacunek do sakralnej muzyki i śpiewu liturgicznego. Sobór Watykański II tym zagadnieniom poświęcił szósty rozdział Konstytucji o Liturgii Świętej. Sprawę tę podjął również I Synod Diecezji Ełckiej.

Biskup Ełcki Wojciech Ziemba w 1992 r. powołał do istnienia Studium Organistowskie w Suwałkach. Dyrektorem tej instytucji zamianował ks. Krzysztofa Kaczyńskiego – proboszcza parafii Chrystusa Króla w Suwałkach. Dyplom ukończenia czteroletniego Studium Organistowskiego w Suwałkach do roku 1999 otrzymało 19 absolwentów. W omawianym okresie był jeden nabór kandydatów na tę uczelnię.

Należy zauważyć szeroko rozwiniętą sieć szkół muzycznych państwowych i prywatnych, które są wspierane pokaźnymi środkami finansowymi, a zwłaszcza z budżetu państwa i dlatego Studium Organistowskie w Suwałkach nie może być ani konkurencyjne, a tym bardziej atrakcyjne w perspektywie zatrudnienia. Natomiast sama inicjatywa Kościoła Ełckiego jest cenna.

f) Studium Formacji Permanentnej Kapłanów Diecezji Elckiej

Na podstawie kan. 279 KPK, adhortacji apostolskiej „Pastores dabo vobis” i „Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów” – rozdz. III, w Diecezji Elckiej realizowany jest program stałej formacji kapłańskiej, który przewiduje formację księży wikariuszy oraz księży proboszczów. Program ten jest realizowany w ramach Studium Formacji Permanentnej Kapłanów. Instytucję tę ustanowił Biskup Elcki dekretem z 1 września 1996 r.

Zadaniem Studium Permanentnej Formacji Kapłanów jest formacja intelektualna i duchowa księży. Jest ona realizowana przy pomocy ogólnodiecezjalnych spotkań o charakterze formacyjnym, na pielgrzymkach i spotkaniach, na których prowadzone są specjalistyczne wykłady.

Formacja obejmuje księży wikariuszy i proboszczów. Prowadzone są trzyletnie studia wikariuszowskie. Obejmują one kapłanów od drugiego roku kapłaństwa do czwartego włącznie. Program przewiduje cztery spotkania w ciągu roku akademickiego, gdzie są prowadzone wykłady z następujących dyscyplin teologii: fundamentalnej, dogmatycznej, biblijnej i moralnej oraz z liturgiki i katechetyki. Z tych przedmiotów zainteresowani mają złożyć egzamin.

Formacja intelektualna księży proboszczów trwa dwa lata i obejmuje tych, którzy są w szóstym i siódmym roku kapłaństwa. W ciągu roku akademickiego uczestniczą oni w czterech spotkaniach korzystając z wykładów z prawa kanonicznego, teologii pastoralnej, teologii rodziny i społecznej nauki Kościoła. Warunkiem ukończenia studium proboszczowskiego jest złożenie egzaminów z materiału wyznaczonego przez wykładowcę.

Zarówno księża proboszczowie jak i wikariusze mają obowiązek uczestnictwa w corocznych rekolekcjach organizowanych na terenie diecezji. Studium Formacji Permanentnej Kapłanów w Diecezji Elckiej prowadzą mający wieloletnie doświadczenia w pracy na stanowisku ojca duchownego w seminariach łomżyńskim, olsztyńskim i elckim księża: ks. inf. Włodzimierz Wielgat i ks. prał. Marian Salamon.

3. Podłoże przyczynowe dynamiki organizacyjnej Diecezji Elckiej w latach 1992 – 1999

Przedstawione dzieje dynamicznego tworzenia struktur Diecezji Elckiej na przestrzeni lat 1992 – 1999 byłyby jedynie skrótem Kroniki Urzędowej Diecezji Elckiej, która w tamtych latach ukazywała się w miarę regularnie. Byłyby to minimalizm i dlatego dla podkreślenia rangi pierwszego dziesięciolecia Diecezji Elckiej należy podjąć się poszukiwań uwarunkowań społecznych tego zjawiska.

Człowiek wiary nie ma najmniejszej wątpliwości, że wszelkie dobro jest dziełem Łaski i Bożego błogosławieństwa. Jednocześnie elementarna wiedza z teologii wystarczy, aby wiedzieć, że supernaturale supponit naturam. Katechizm Kościoła Katolickiego uczy: „Łaska Chrystusa w żadnym wypadku nie narusza naszej wolności” (1742) „Wolność jest możliwością działania lub niedziałania, a więc podejmowania przez siebie dobrowolnych działań. Osiąga ona doskonałość swojego działania, gdy jest ukierunkowana na Boga, który jest naszym najwyższym Dobrem” (1744)

Mając to na uwadze, organizatorzy życia społecznego, (również w obszarach pozakościelnych) powinni poddawać swoje intencje i działania refleksjom pod kątem ich autentycznego odniesienia do Dobra, do Boga. Bodaj w tym tkwi sekret organizacyjnych sukcesów wszystkich instytucji społecznych, a w szczególności kościelnych. Poza tym w organizacji życia społecznego nie można pominąć podstawowych kanonów i zasad organizacyjnych opracowanych przez socjologię organizacji.

Pierwszym kanonem organizacyjnym jest świadomość, że zjawiska społeczne dokonują się w czasie. Współczesny wybitny teolog Czesław Bartnik pisze: „Dzieje zbawienia to konkretna historyczna, realna w czasie i przestrzeni, egzystencja ludzka, jednostki i społeczności, naznaczona znakami Bożymi i posiadająca znak zbawienia”¹⁶

Czas i jego znaki są zadaniem duszpasterskim Kościoła i nieumiejętność ich odczytywania doprowadzi do sklerozy organizacyjnej każdą strukturę społeczną, choćby nią była nawet struktura kościelna. Poszczególne zaś osoby ludzkie mogą ulec nieuleczalnej frustracji pogłębiając rozpamiętywanie o złych dzisiejszych czasach.

Tymczasem kołobieg historii przechodzi różne fazy, w którą wpisała się krótka, ale już znacząca historia Kościoła Ełckiego. W takim rozumieniu należy przyjąć proponowaną przez socjologów metodę historyczno-porównawczą, która polega na ujmowaniu zjawisk społecznych w czasie, to jest w procesie stawania się¹⁷

Badając przyczyny dynamicznego rozwoju struktur diecezjalnych w latach 1992 – 1999 należy odtworzyć historyczne tło pierwszych lat transformacji społecznej w Polsce, następnie akceptację społeczną powstania Diecezji Ełckiej wśród mieszkańców miasta biskupiego i stosowanie zasad kultury organizacyjnej przez władze diecezjalne.

¹⁶ Cz. Bartnik, *Eseje o historii zbawienia*, Lublin 2002, s. 18.

¹⁷ Por. J. Turowski, *Socjologia wsi*, Lublin 1995, s. 57.

a) Tło historyczne organizacji nowych struktur kościelnych w 1992 r.

Powstanie nowych struktur kościelnych w Polsce było możliwe dopiero po roku 1989. Do tego czasu władze komunistyczne w Polsce, posługując się organami represji i propagandy, na wszelkie możliwe sposoby dezorganizowały życie Kościoła Katolickiego¹⁸. Po roku 1989 na podstawie nowych regulacji prawnych mogły powstać nowe struktury organizacji kościelnych w Polsce, w tym również Diecezja Ełcka.

Krzywdy doznane przez Kościół w okresie komunizmu zaowocowały wzrostem jego społecznego autorytetu. Można powiedzieć, że nie odniosła też zamierzonych skutków nowa antykościelna propaganda stosowana już nie przez komunistów, lecz przez tzw. opozycję demokratyczną lewicy laickiej¹⁹.

W Ełku powstanie diecezji było oczekiwane. Atmosferę tego oczekiwania tworzyło powołanie tu Wikariatu Biskupiego i nominacja ks. Józefa Wysockiego na biskupa oraz tworzenie w tym mieście nowych struktur parafialnych. Biskup Józef Wysocki pomimo licznych przeszkód i wytwarzanej wokół jego osoby niekorzystnej atmosfery, opartej na oszczerstwach, spełnił rolę niczym Jan Chrzciciel. Płacąc wysoką cenę, poprzedził nowe czasy i na Jego dziele można już było budować nową strukturę kościelną w Ełku.

b) Akceptacja społeczna powstania diecezji wśród mieszkańców Ełku

W 2001 roku przeprowadzono badania ankietowe pod kątem akceptacji powstania Diecezji Ełckiej wśród osób mających znaczący wpływ na kształtowanie opinii publicznej w Ełku – min radnych i zarządu. Większość respondentów wyrażała akceptację dla powstania Diecezji Ełckiej.

W czasie transformacji ustrojowej środki społecznego przekazu w Polsce, które znalazły się w rękach lewicy laickiej i postkomunistów, podjęły działania zmierzające do pomniejszenia autorytetu społecznego Kościoła. Zjawisko to zauważył doskonały znawca zagadnienia środków społecznej komunikacji bp Adam Lepa min pisząc: „...oto w pierwszych sześciu latach po ustąpieniu totalitaryzmu komunistycznego więcej się w Polsce straszy społeczeństwo Kościołem niż komunizmem”²⁰.

Pomimo tego akceptacja powstania Diecezji Ełckiej w Ełku była powszechna. Badania ankietowe wykazały, że była ona niezależna od danych demograficznych i od globalnego stosunku do wiary. To oznacza, że

¹⁸ Por. P. Mazurkiewicz, *Recepcja soboru*, w: *Kościół i religijność Polaków 1945 – 1999*, Warszawa 2000, s. 20nn.

¹⁹ Por. A. Lepa, *Świat manipulacji*, Częstochowa 1995, s. 62.

²⁰ Tamże, s. 99.

akceptowali jej powstanie nie tylko ludzie wierzący, lecz również i obojętni religijnie uważając powstanie biskupstwa w Ełku za awans środowiskowy miasta²¹

Niewątpliwie ta właśnie akceptacja była wsparciem władz państwowych i samorządowych w podejmowaniu decyzji o przekazaniu budynku przy ul. Kościuszki 9 na Wyższe Seminarium Duchowne i budynku przy ul. 3 Maja 10 na biura Kurii i mieszkania pracowników kurialnych. Również ta akceptacja niczym na orlich skrzydłach niosła budowę Centrum Pastoralno – Administracyjnego jako pomnik obecności Ojca Świętego w Ełku.

Na początku istnienia diecezji na apel Biskupa Ełckiego kapłani diecezji udzielili pożyczki pieniężnej na zakup mieszkań służbowych położonych przy ul. Kościuszki 11 z przeznaczeniem na potrzeby pracowników Kurii Biskupiej. Ten fakt świadczy o zaufaniu duchowieństwa do władz diecezji.

c) Kultura organizacyjna władz Diecezji Ełckiej

Kultura organizacyjna Diecezji Ełckiej w opisywanym okresie opierała się na zsynchronizowaniu autorytetu zewnętrznego i wewnętrznego przez władzę diecezjalną. Socjologowie badają warunki, w jakich autorytet zewnętrzny może się przemienić w wewnętrzny. Wśród tych warunków wymienia się spójny system prawny, przestrzegany przez wszystkich członków zbiorowości, kompetentni urzędnicy z precyzyjnie wyznaczonymi zadaniami oraz dobór urzędników na zasadzie kompetencji i wiedzy.

Ważnym elementem kultury organizacyjnej wszelkich instytucji społecznych jest pogląd na konflikty w organizacji. Wielu współczesnych uczonych uznaje konflikt za nieunikniony element organizacji²² Jest on wynikiem myślenia innowacyjnego, troski o dobro wspólne i ucieczką od postawy konformistycznej. Bezkonfliktowymi są z reguły ludzie mali lub hiopokryci.

Karol kard. Wojtyła w swojej pracy *Osoba i czyn* twierdzi, że konformista nie tworzy wspólnoty, ale pozwala się nieść zbiorowości. Człowiek – osoba – pisał przyszły papież „niejako godzi się na to, że wspólnota odbiera mu siebie” Konformizm, jego zdaniem, jest zaprzeczeniem uczestnictwa we właściwym znaczeniu tego pojęcia.

²¹ Te dane czerpię z pracy magisterskiej H. Gutowskiej, która na dzień 20 kwietnia jest już gotowa i przyjęta przez promotora, ale jeszcze nie obroniona.

²² Por. Jerzy Kisielnicki, *Zarządzanie organizacją*, Warszawa 2000.

Prawdziwe uczestnictwo we wspólnocie zostaje zastąpione pozorem tego uczestnictwa²³

Przekładając powyższe stwierdzenie do naszego tematu można stwierdzić, że na pozorach nie dałoby się budować autentycznych struktur organizacyjnych Diecezji Ełckiej, a zwłaszcza tak dynamicznie i sprawnie.

Zakończenie

Diecezja Ełcka nie otrzymała żadnego materialnego wiana od swoich diecezji macierzystych: warmińskiej i łomżyńskiej. Poza pomocą z Niemiec i Konferencji Episkopatu Stanów Zjednoczonych Ameryki zasadniczo musiała opierać się na ofiarach własnych kapłanów i wiernych świeckich. Obchodzone dziesięciolecie jest kolejnym potwierdzeniem, że od bazy materialnej ważniejszy jest duch, bo z niego zrodzone czyny mogą dokonać cudów tworzenia.

Czyny te w Diecezji Ełckiej dokonały społecznej integracji w wymiarach funkcjonalnym, normatywnym i komunikacyjnym. Autorytet biskupi wyrastał nie tylko z zewnętrznej powinności kanonicznej, lecz z głębi wewnętrznego pragnienia uczestnictwa we wspólnocie Kościoła Lokalnego.

Jesteśmy spadkobiercami dziesięcioletniej tradycji tego Kościoła, który rozpoczął swoje działanie w 1992. Rok zaś 1999 był rokiem najwyższej dynamiki organizacyjnej i postawił nam nowe i większe zadania. Rok ten przyniósł awans naszym biskupom, a wszystkim innym pozostawił satysfakcję. Tymczasem dla Kościoła idą nowe i inne czasy, które należy odczytać jako znaki i zadania.

²³ Por. K. Wojtyła, *Osoba i czyn*, Kraków 1969, s. 317.